

"Varje steg underlättar för regeringen att inskränka våra fri- och rättigheter - i statsnyttans namn"

Publicerad 2018-05-02 10:53

KRÖNIKA - av Nils Funcke, VD för Utgivarna och yttrandefrihetsexpert

Oberoende. En eftersträvansvärd situation när det gäller upprätthållandet av den fria åsiktsbildningen, självständiga domstolar och en myndighetsutövning som präglas av saklighet och opartiskhet.

Oberoende används störande frekvent av regeringen i lagrådsremiss och propositioner. Störande eftersom förslagen och intentionerna istället för att stärka oberoendet med regler och bidrag utvidga den politiska styrningen av det som är utgör våra konstitutionella värden.

Regeringens förslag ger myndigheterna svårtillämpade anvisningar som öppnar för subjektiva bedömningar och som ofta har ett demokratiskt underskott.

Reformeringen av presstödet till ett mediestöd är ett exempel. Dess existens överhuvudtaget kan starkt ifrågasättas. Men från att tidigare ha kunnat utgå på tydligt mätbara, fyrkantiga, kriterier som till exempel upplagan ska nu även inriktningen bedömas, det vill säga innehållet, vid prövningen.

Regeringen avvisar de mest långtgående kraven från medieutredningen men i propositionen finns krav på att mediestödet endast ska utgå till "allmänna nyhetsmedier" som intar en "ansvarstagande publicistisk hållning", håller "hög kvalitet" och följer en "god medieetisk sed".

Vad som är kvalitet, god sed och ansvarig hållning blir en fråga för Myndigheten för press, radio och TV att tolka. Lycka till. Lycka till också svenska tidningsutgivare som förs in i ett system som präglas av bristande förutsebarhet.

På samma grunder kan stödet till trossamfunden ifrågasättas. Efter att regeringen tre gånger fått starka och syrliga utslag från Högsta Förvaltningsdomstolen för att ha förvägrat Jehovas Vittnen stöd tillsattes en utredning.

Förslaget (SOU 2018:18) för regeringen ur askan i elden. Även om reglerna blir något tydligare kvarstår att tilldelningen av bidrag även i fortsättningen kommer att präglas av tolkningar.

Vad innebär det till exempel att ett samfund inte ska få bidrag om det "aktivt motarbetar" det demokratiska styrelseskicket, hämmar barns utveckling eller "klart överträder" principen om allas lika värde?

Det har uppfattats som otydligt vilka partier landets rektorer får ge tillräde till skolor. JO har genom beslut utvecklat en praxis som innebär att rektorerna i sin myndighetsutövning ska grunda sina inbjudningar på saklighet och opartiskhet bortom ideologiska överväganden.

Ett tredje förslag gäller partiernas medverkan på skolor. Riksdagen har på regeringens förslag gjort ett tillägg i skollagen. En rektor får nu begränsa de partier som bjuds in till dem som är representerade i olika politiska församlingar, till exempel riksdagen och EU-parlamentet.

En rektor får också göra ett urval på "annan objektiv grund". Visserligen ska enligt tillägget ingen bedömning göras om partierna motarbetar det demokratiska statskicket eller deras ideologiska grund. Men hur kan det vara en objektiv grund att begränsa urvalet till de partier som redan sitter i till exempel kommunfullmäktige?

Ett val handlar, om jag inte missförstått det, om att samtliga mandat sätts på spel. Inte att omfördela mandat mellan de partier som redan har representation.

För det fjärde. Av vilka skäl demonstrationsrätten får begränsas anges i regeringsformen och kommer även till uttryck i ordningslagen.

Endast frågor som gäller ordning, säkerhet, risker för rikets säkerhet samt risken för epidemier ska styra polisens prövning. Dessa grunder för prövning anses ofta som otillräcklig före, under och efter nazistiska demonstrationer. Polisen som tillämpar lagen kritiseras av politiker och opinionsbildare vars tankeförmåga blockeras så fort det handlar om åsikter och värderingar de starkt ogillar. Regeringen är följsam.

Ordningslagen ska nu ses över för att utöka polisens möjligheter att upplösa allmänna sammankomster. Syftet är att söka begränsa demonstrationsrätten för extremister men priset riskerar att bli att en av regeringsformens sex grundläggande rättigheter begränsas. Åsikter och värderingar försvinner inte och ideologier kan inte upplösas med förbud och inskränkningar.

Det ska vara komplicerat att montera ned demokratin, det förklarade konstitutionsutskottets ordförande Andreas Norlén (M) när riksdagen i april uppmanade regeringen att stärka domstolarnas självständighet.

Insiktsfullt förklarade Norlén och även Björn von Sydow (S) att visst kan en ond regim avveckla fri- och rättigheter men det ska vara svårt.

Det kan låta dystert men det finns anledning att befara att den sittande regeringen kommer att ignorera riksdagens beslut. Det går stick i stäv med de förslag och initiativ regeringen tagit för att begränsa grundläggande fri- och rättigheter och förvandla kravet på saklighet och opartiskhet till sin motsats.

Av samma anledning infinder sig en viss pessimism när det gäller regeringens benägenhet att vidga mediernas etiska självprövning. Med en vidgad självreglering som omfattar även etermedierna stärks deras självständighet.

Frågan är om regeringen väljer att släppa på kontrollbehovet? Risken finns att vi istället får en utökad statlig tillsyn med granskningsnämnd.

Det är nu i lugna tider som de grundläggande och fri- och rättigheter vi tar för självklara bör stärkas. Det gäller att upprätthålla kravet på myndigheternas att beslut ska grundas på saklighet och opartiskhet, minimera utrymmet för politiska tolkningar.

Varje steg mot osaklighet och partiskhet, hur litet och hur motiverat det än kan synas vara, underlättar för dagens eller kommande regeringar att i pressade situationer i statsnyttans namn inskränka våra fri- och rättigheter.

red@dagensjuridik.se (<mailto:red@dagensjuridik.se>).

4 comments

()

Argus ons, 2018-05-02 12:36

Jag håller med om det mesta. Beträffande "onda regimer" är grundlagar inget skydd. Om man ser på det nazistiska maktövertagandet kunde det genomföras för att Göring som var talman inte "hörde" att von Papen upplöste riksdagen. Och på tal om onda regimer vad kan vara mer ondsint att låta delar av den egna försvarslösa befolkningen leva i ren misär medan okända individer av okänt ursprung och med okända mål översköljs av pengar? Den som hyser tvivel på min verklighetsuppfattning bör besöka ett äldreboende och se hur de som byggde Sverige har det.

[besvara \(/comment/reply/90493/94906\)](#), [Anmäl som opassande \(#\)](#).

()

Berra Borrare tors, 2018-05-03 11:45

Nazisterna själva tyckte ju inte att de var "onda" utan gjorde vad som krävdes för att "rädda" Tyskland.

[besvara \(/comment/reply/90493/94989\)](#) [Anmäl som opassande \(#\)](#)

()

lantisjuristen ons, 2018-05-02 16:14

I Sverige är det statens väl och ve som gäller. Ve den som inbillar sig något annat. Det kan kosta skjortan plus lite till det. :):)

[besvara \(/comment/reply/90493/94930\)](#), [Anmäl som opassande \(#\)](#).

()

Stella tors, 2018-05-03 19:16

Det roliga med *staten* är att den är en juridisk person men inte en rättssäker registrerad sådan utan en fiktion som utgörs av myndigheter som förvaltar enskilda skattebetalares resurser.

Hur man kan anse att Sverige är en rättsstat är däremot för mig ofattbart.

<https://nordflamman.wordpress.com/2018/04/26/sverige-inte-en-rattsstat-o-...> (<https://nordflamman.wordpress.com/2018/04/26/sverige-inte-en-rattsstat-och-kan-da-inte-vara-en-demokrati-vad-ar-sverige/>)

[besvara \(/comment/reply/90493/95013\)](#), [Anmäl som opassande \(#\)](#).

Skriv ny kommentar

Ditt namn: *

E-post: *

Innehållet i detta fält är privat och kommer inte att visas publikt.

Länk:

Kommentar: *

Jag godkänner [villkor för kommentarer \(/2018/05/varje-steg-underlatter-regeringen-att-inskranka-vara-fri-och-rattigheter-i-statsnyttans-namn#comments-terms-of-use-1\)](#).

Uppdatera mig när nya kommentarer tillkommer

Jag är inte en robot	reCAPTCHA Sekretess - Villkor

Förhandsgranska